

Димитър Янакиев

Потъмнялото небе

– Не, аз не те съветвам. Заел си се с нещо, което е по-добре да оставиш засега настрана.

– Защо мислите така, другарю Коев?

– Как защо?

– Защо мислите, че трябва да престана да работя над това, за което мечтая още от дните, когато играех с дечурлигата из прашните селски улички. Гледах напуканата земя и мислех как биха се радвали мама и дядо, ако вали, ако повали поне малко...

– Остави детските мечти, Петре.

– Това е мечта на моя живот.

– Мечта! Но сега ти си научен работник. Очаква те научна кариера. Ти трябва да мислиш за това. Ето, предстои ти научна работа – докторат. Една голяма крачка, която ще ти отвори много врати. Ти трябва да постъпиш умно. Има десетки теми; вземи, работи там, където успехът те чака. Ти искаш да се заловиш за нещо, с което не смеят да се заемат академици. Ще хвърлиш години безплоден труд и няма да стигнеш никъде. И разбира се, няма да станеш доктор по науките. Ти си млад, енергичен, умен, способен. Но трябва да разбереш – има неща в науката, които засега е по-добре да се оставят настрана. Не им е дошло времето.

Петър слушаше своя професор и лицето му потъмняваше. Научна кариера! Ето какво той трябваше да направи.

Той погледна земята. Прашна, зажадняла. Думите на професора му сякаш изчезнаха някъде. Двамата направиха още няколко крачки.

– Искате ли да поседнем малко? – попита неочаквано Петър.

Коев намръщено огледа мястото:

– Защо не. Нали сме тръгнали на разходка. Можем и да поседнем.

– Да, млади приятелю – продължи той, като разгърна вестника и седна, пазейки се да не измачка новия си костюм. – Не бива да ми се сърдиш. Аз не одобрявам това, което си намислил. Не! Докато ти работиш за изкуственото изваляване на облаците, хората ще завършат своите трудове, ще станат доктори на науката, доценти, професори, а ти? Ще останеш в лабораторията. Защо, когато ти можеш да ги изпревариш?

Той замълча. Петър прекара ръка по тревата. Откърти малка бучка пръст и я загледа. Тя беше суха, черна. От преплетените бели коренчета се подаваше малко зелено стръкче и жадно гледаше небето.

– Другарю Коев, искате ли да ви разкажа един случай?

– Добре, кажи.

– Това беше преди 18 години. Тогава бях 12-годишен. Живеех на

село и учех в прогимназията. През лятото пасях кравата и вола. Друг добитък няхаме. Имаше двадесетина декара ниви и това беше всичко. Като днес помня лятото. Засуши се още през пролетта. Засуши се някак изведнъж. По Гергьовден беше пек, какъвто никъде го нямаше. Земята изсъхна като камък.

Помня, ходехме с дядо да гледаме нивите. А то стръкчетата на житото слаби, жълти. Отдолу лъха жар, сякаш някъде под земята е запалена пещ...

Какво ли не правиха селяните. И вода светиха, и молебен отслужиха – иищо. Пресъхнаха кладенците – добитъкът ще умре за вода. Накрая в цялото село остана един непресъхнал кладенец, но и неговата вода взе да намалява. Страхотия. Побыгнаха нашенци и подкараха добитъка чак към Дунава. А ние какво да правим? Мама болна. Дядо едва върви. Аз сам ли да тръгна? Дадохме вола на един нашенец, а кравата оставихме в къщи. Тя мучи за вода, не иска да хапне. Бай Станой – негов беше кладенецът, ми дава само едно менче вода на ден – за мама, за дядо, за кравата и мене. Помня, не пиех, за да не слушам как жално мучи. Пък и теленце щеше да има. Занеса аз менчето, то почти празно, прегърна я и плача, като гледам как се мъчи да обере последните капки.

Един ден времето се захлади. Небето потъмня, забулено от облаци. Всички гледахме нагоре и чакахме дъжда.

– Слава богу – кръстеше се дядо. – Ще се спаси реколтата. Няма да е без хич.

Облаците лазеха по небето тежки, пълни с влага. През тях от време на време се мяркаше синевата, те се настигаха, преливаха един в друг и отминаваха на изток. Не капна капчица дъжд. Вечерта небето се проясни.

– Избяга ни хлабът.

Няма да забравя тези дядови думи, няма да забравя горчивината, с която те се отрониха от устата му. Тая нощ пасох кравата, гледах звездите и детското ми сърце се свиваше от мъка. Мислех си колко хубаво щеше да е, ако облаците винаги валяха или ако хората можеха да стрелят нагоре с някакво оръдие, да ги раздерат като пълни с вода мехове и от тях да завали. Тогава нивите щяха да раждат много жито, ние нямаше да стоим гладни и по поляната щеше да има трева...

Професор Коев замислено слушаше младия научен работник.

– Продължавай, продължавай – каза насърчително той, когато Петър спря.

– Разказах ви всичко. С тази мечта завърших института, за нея

търпелидо и упорито се готвех дълги години.

– Да... Наистина заслужава – професор Коев прекара ръка по побелелите си коси. – Аз съм гражданин, в село почти не съм ходил. Може би затова тези неща са ми някак чужди. Но разбери, аз исках ти, моят най-добър сътрудник, да напреднеш по-бързо...

– Аз искам от облаците да вали винаги, когато хората пожелаят. Искам да работя за това. Иначе ще се укорявам и ще се питам – какво направих с младежките мечти? Разбирате ли ме, другарю Коев?

– Разбирам... Човек винаги трябва да има към какво да се стреми. Някои, като пишат научни трудове, се стремят само към докторската титла. Твоят стремеж е по-голям и благороден... Знай, скъпи приятелю, постиженията на науката са винаги резултат от работата на много хора. Задачата, с която се заемаш, е много тежка, но и много благородна. Не зная дали ще успееш да я разрешиш. Много високо са скрити някои тайни на природата и колкото и упорито да работим, ние често не успяваме да ги постигнем. Но идва друг. Той стъпва на направеното и продължава нагоре. Идва трети. Накрая идва и оня щастливец, който изгражда последното стъпало и достига желаната цел. Тогава ако е истински учен, той се обръща назад към тези, които са натрупали големия опит до него, и казва: „Благодаря ви, мои скромни предшественици“.

... Да... не всеки е щастливецът, който изгражда последното стъпало. Но ти си прав! В тази област трябва да се работи. Аз с радост ще ти помогна въз всичко.

Петър сияеше. Той поиска да прегърне своя побелял професор, да му благодари. Коев стана, отърси се от полепналите сухи тревички и каза:

– Е, да продължим нашата разходка.

* * *

От този ден кандидатът по физико-математическите науки метеорологът Петър Демирев започна упорита работа върху своя научен труд. Съветите на професор Коев му бяха винаги полезни. Коев имаше многогодишен опит на научен работник. Той умело укротяваше разпалеността на младежа, насочваше го към старателен труд.

– Нада да постигнеш нещо, докато не изучиш напълно това, което са направили преди тебе. Иначе ще стигнеш до положението да откриваш неща, които са открити отдавна преди тебе. Ще се изхабиш, без да постигнеш нещо.

Петър старателно четеше множество научни книги, записваше

резултатите, до които бяха достигнали другите учени, преценяваше. Много хора от много страни бяха работили върху изкуственото изваляване на облаците. Всеки от тях до различна степен се беше приближил до желаната цел. Младият учен сравняваше начина на работа и постиженията, достигнати от неговите предшественици, виждаше техните грешки, съпоставяше ги и все повече си уясняваше своя път.

Дните течаха в работа. Месеците се нижеха един след друг.

Понякога го обземаше отчаяние. Дали ще успее? Дали и той няма да бъде само „стъпало“ към постигането на желаната цел.

„Не всички могат да бъдат щастливци“. Той не забравяше думите на професора. Но нима и това беше малко. Нали иначе нямаше как да се стигне върхът!

Той искаше да помогне на хората. Искаше... Това бурно желание вливаше в тялото му сили и го караше упорито да върви напред.

Така минаха четири години...

* * *

– Откритието на Демирив не е толкова голямо, колкото се мъчат да го представят.

– Вие сте прав. По начало се разчита на случайност. Ще вали, когато има облаци. А когато няма?

– Да се получи дъжд в ясно време, ето това наричам велико откритие. В случая се касае до обикновено изваляване на облаците, което още дори не е проверено с големи практически опити.

– Но нима вие мислите, че така ще се разреши въпросът с напояването?

– Изключено.

– Интересно какво ще кажат от Министерския съвет.

– Академията на науките също ще излезе с мнение.

– Впрочем това е една обикновена научна работа за доктор по науките. Не разбирам защо трябва толкова да се шуми.

Този разговор се водеше между няколко научни работници във фойето на големия салон на БАН. След малко щяха да започнат разискванията върху научния труд „Изкуствено изваляване на облаците“.

Салонът беше пълен. Имаше научни работници от най-различни специалности – физици, химици, метеоролози, агрономи.

Докладът на Демирив и докладите на неговите рецензенти минаха. Започваха разискванията. Атмосферата показваше, че те ще бъдат много оживени. Във фойето през време на няколкоминутната почивка

настанаха сериозни спорове. Едни страстно защитаваха младия учен, други гледаха с недоверие, трети просто завиждаха.

Теоретически Петър обоснова блестящо своя проект. Но все пак направените опити бяха малко, за да отговорят напълно на възраженията, които срещаше проектът. Мнозина академици реагираха рязко. Не бърза ли младият учен със своите изводи? Проверил ли е напълно теоретическите показатели в практиката?

Петър седеше в президиума и смутеният му поглед се срещаше с погледите на присъстващите. В едни очи той срещаше възторг, в други насмешливост. Не избърза ли ти, млади момко? Ще удържиш ли сега?

Председателят натисна звънеца.

– Има думата за изказване академик Цончев.

Академик Цончев, слабичък, подвижен старец, енергично отиде до катедрата.

Петър чакаше да чуе мнението на големия физик.

– Преди да започна моето изказване, искам да отговоря на някои разговори, които чух във фойето през време на почивката – започна Цончев. – Аз съм селянин и знам какво значи дъжд. Знам какво значи с надежда да гледаш небето и да трепериш при мисълта, че облакът отминава, без да вали, а земята иска дъжд, иска влага.

Някой ще подхвърли: „Нима в случая не се разчита на случайност? Нима така ще се разреши въпросът със сушата“? На тези хора аз искам да приведа един факт, който вероятно не им е известен и който докладчикът би трябвало да приведе. Както се изтъква, не всеки облак може да се извали. С предлагания способ могат да бъдат извадени по изкуствен път летните кълбесто-дъждовни и слоисто-дъждовни облаци. Такива облаци в атмосферата се образуват често. Те не винаги преминават в истински дъждовни облаци, от тях не може да вали. А тези облаци носят хиляди кубически метра вода. Тази вода преминава над нашите поля, преминава и отминава. Аз съм правил изчисления. По-малко от 10% от облациите, които минават над България, оставят тук своята влага. Този факт е поразителен. Разбирате ли – само 10%. Използвайки способа, предлаган от другаря Демирев, ние можем да увеличим, да утроим, да учетворим валежите на квадратен метър площ, да увеличим добивите в селското стопанство, да създадем условия за буйна растителност. Теоретическите изводи на др. Демирев са верни. Това подчертах и рецензентите. Но те трябва да се проверят в широк практически мащаб. Възможно е да изникнат трудности, които сега не можем да предвидим. Рано е

да се радваме. Първо трябва да проверим...

Академикът подробно започна да изброява случайностите, които можеха да изникнат. Трябваше подробно да се изучи действието на новата течност, която Демирев предлагаше да се използва. Как тя щеше да действа за уедряване на облачните капки в различните случаи, при различно състояние на атмосферата? До каква степен различните атмосферни условия можеха да намалят нейното действие? Как щеше да се прояви действието на ултразвуковите оръдия?

„Не избързах ли? – се питаше Демирев, когато слушаше изказването на заслужилия научен деятел. – Не избързах ли със своите изводи?“

Съмнението, което за миг нахлу в душата му, го завладя изведнъж. Той си спомни за двата опита, които успя да проведе. Тогава дъжд заваля. Но академикът го убеждаваше все повече колко противоречиво могат да действуват метеорологичните условия на момента. И Демирев чувствуваше, че академик Цончев беше прав. Свойствата на препарата „ДЕ-1“ не бяха напълно известни. Трябваше да се проведат още опити.

Изказванията продължиха чак до вечерта. От името на правителството говори министърът на земеделието.

– Правителството ще вземе всички мерки за изработване на необходимите съоръжения. Ние смятаме, че въпросът за изкуственото извлягане на облаците е от изключителна важност. Не бива повече да се протака. В най-скоро време трябва да се осъществи първото голямо извлягане на облаците. Правителственият срок за това е два месеца, считан от днес. Нека се опитаме да предотвратим засушаването, което може да настъпи към средата или края на лятото.

* * *

Очакваното засушаване настъпи. Времето ставаше все по-топло. От юг завя сух топъл вятър. Земята се попука като препечен царевичен хляб. Полъхна задух и горещина. Хората бързаха да се скрият на сянка и да наплискат очи с вода, за да се разхладят от жегата.

Равнината замря. Тревата полека започна да пожълтява. Само около напоителните канали като големи тъмни петна остана зелената растителност.

– Лошо... Ще изгори реколтата.

– То добре, че веднъж поляхме царевичата.

– Да могат да пуснат още вода, а? Как мислиш, дали ще пуснат?

Като не чу отговор, дядо Бончо погали е ръка зеления царевичен стрък и продължи:

– Гледай как е избуяла. Докато върже, повече от човешки бой щеше да стане.

Председателят на стопанството огледа нивата. Най-хубавата нива им беше тя. Повече от две хиляди декара. Как я гледаха само, какви добиви чакаха, а то какво излезе.

– Лошо стана – каза той и махна с ръка. – Само дано завали...

– Че защо не кажеш в града, а! Защо не кажеш на ония там, от язовира, да пуснат малко вода. Един път да я напоим още – стига й!

– От язовира вече казаха.

– Какво казаха?

– Казаха, че няма да пуснат.

– Защо да не пуснат. Нали и ние сме от тази държава! – ядоса се дядо Бончо.

– Защото не сме включени в напоителния район. Градините на цялото Елинско и цялото Дяковско землище чакат на неговата вода. Пък нали и вече ни пушаха един път. „Ако има, ще пуснем още“ – така казаха.

Председателят погледна отново нивата, наведе се и разрови с ръка земята. От черната пръст лъхаше топлина. Той се изправи и опитните му очи обшариха листата. Върховете на царевичата бяха започнали да пожълтят. Тя не беше така свежа както по-рано. Засушаването започваше да се отразява.

– Какви добиви можем да имаме. Израсна царевича – да й се ненагледаш. Ако завали, знаеш ли какви мамули ще върже – рече старецът и погледна бистрото небе. – Няма скоро да вали – продължи дядо Бончо. – Познавам го. Поне месец ще държи така.

– Ако до седмица-две не вали, царевичата няма да стане – каза председателят, като вървеше между редовете, спираше и оглеждаше растенията с очите на добър и опитен стопанин.

– Слушай, Дане – спря неочаквано дядо Бончо. – Я иди пак в града. Иди и ги докарай тук, да дойдат, да видят. Грехота е, ако не пуснат вода. Сега всяка капка на зърно ще стане. Гледай какво нещо е! Бива ли да се остави да изгори? Пък ако не искат да чуят, чак в София ще пишем. Тъй ги уплаши.

Данчо откъсна крайчеца на един лист и го разтри в дланите си.

– Нищо няма да стане.

Старецът се ядоса:

– Аз пък ти казвам, че ще стане. Не бива да се остави нивата така. Торихме я, окопахме я и сега да изсъхне. Аз ти казвам, в София ще

пиша, ако не пуснат водата.

И понеже видя, че Данчо се усмихва на неговите ядове, дядо Бончо добави:

– Мислиш няма да го направя, а?

* * *

Мечтата на Демирев ставаше действителност. Той получи пълномощия, за каквито дори не смееше по-рано и да мисли. В един от най-големите заводи на страната се изработваха специалните ултразвукови прожектори, с които щяха да облъчват дъждовните облаци. Химическите заводи „Г. Димитров“ започнаха производството на течността ДЕ-1. Тя всъщност представляваше най-важното откритие на младия учен. Микроскопичните капки от тази течност, които щяха да се впръскват в облака, имаха способността да привличат около себе облачните капки и да създават условия за заваляване. Този сложен процес трябваше да се засили чрез облъчването на облака със силни ултразвукови импулси. Трептенето увеличаваше бързо едрината и броя на капките. Започваше да вали.

Два самолета бяха приспособени за пулверизаторното изхвърляне на течността. От двете страни на техните тела се монтираха стоманени бутилки с въгледвоокис. Чрез него щеше да се разпръсква течността ДЕ-1.

От летището и заводите търсеха непрекъснато Демирев. Той трябваше да дава указания за всичко. Заедно с още двама метеоролози младият учен ръководеше цялата подготовка.

Една вечер, когато уморен се прибра в къщи, Демирев намери върху бюрото си бележка: „Обадете се веднага на министъра на земеделието – пишеше в нея. – Търсих ви навсякъде, но не можах да ви намеря.“

Върху бележката стоеше подписът на секретаря на министъра.

Демирев неволно се усмихна. Той познаваше този млад, пълен с енергия човек. Как ли се беше ядосал, че не е можал да го намери. Той взе телефона и избра номера, който секретарят бе написал на бележката.

– Вие ли сте, другарю Демирев? Чаках да ми се обадите – каза министърът. – Исках да ви питам не можем ли да проведем нашия опит не на 24-ти, както беше уговорено, а да кажем, малко по-рано – към 17-ти.

Демирев беше изненадан. Защо опитът трябваше да се проведе по-рано? Какво налагаше съкращаването на и без това късите срокове?

Той чувствуваше, че е неудобно да пита веднага и уклончиво отговори:

– Зависи кога заводите ще изпълнят нашите поръчки.

Министърът го прекъсна:

– Говорих с директорите. Обещаха, че на 16-ти всичко ще бъде готово.

– Тогава нямам нищо против.

– Вярвах, че ще бъде така.

– Кое налага това избързване? – не можа да се сдържи Демирев. – До вчера ние говорехме опитът да се проведе на 24-ти или по-късно.

– Ще ви обясня – каза след кратка пауза министърът. – В Министерския съвет е получено писмо от едно кооперативно стопанство. Другарите се оплакват за нивите. Искали да постигнат рекорден добив на царевица от голяма площ, а напоследък, както знаете, се засуши. С това писмо те молят да наредим от близкия язовир да им пуснат вода. Техните площи граничат с напоителните площи на язовира. Те сами са направили канали. Ние проверихме случая. Язовирът им е давал вода тогава, когато е имал излишък. Но сега водата е нужна за други поливни площи и от язовира справедливо са им отказали. Другарите от Министерския съвет обаче настояха да се помогне на стопанството и предложиха вашият опит да се извърши там, и то колкото може по-бързо...

Демирев затвори телефона с разтуптяно сърце. Съобщението го развълнува силно. Оставаше още малко. Още няколко дни и неговият научен труд щеше да бъде проверен с едия голям практически опит.

Тази нощ той дълго не можа да заспи.

* * *

Колкото по-малко дни оставаха, толкова повече Демирев се вълнуваше.

– Е, младежо, стига нерви. Ще умреш, преди да видиш дъжда – укоряваше го професор Коев.

Тайно професорът също се вълнуваше. Свойствата на течността ДЕ-1 не бяха изпитани напълно. По своето действие тя приличаше много на течния въгледвуокис. Дали нямаше да се проявят някакви „капризи“? Никой не можеше да отговори положително. Малките предварителни опити не даваха достатъчно данни. Трябваше да се предизвика не „опитен“ дъжд, а дъжд, който да напои стотици декари земя. Дали от облака нямаше да завали за 5–6 минути и после да спре? На това въпреки теоретичните данни той не можеше да отговори със сигурност. Това трябваше да покаже самият опит.

На 16-ти вечерта в кабинета на министъра на земеделието беше

свикано извънредно заседание. Директорите на заводите бяха удържали своето обещание. Четирите ултразвукови прожектори бяха готови. На летището двата определени за опита самолети стояха заредени с необходимото количество ДЕ-1.

Членове на комисията, които щяха да се изкажат по резултатите от опита, бяха академик Тончев, проф. Коев, професор Димитров и старши научният сътрудник на Академията на науките Георгиев. Сега те седяха в меките кресла сред задимения от цигарен дим кабинет и уговаряха различни подробности от предстоящото изпитание. Но министърът на земеделието не беше свикал заседанието, за да уточнява подробности. Имаше един важен въпрос, който той смяташе да постави пред научните работници и който те трябваше да обсъдят и решат.

– Утре вие заминавате, другари – каза министърът, като загаси цигарата си, – няма да говоря за значението на опита за нашата държава. Въпросът е другаде. Въпросът е дали именно с този опит ние ще успеем. Ние сме на прав път. В това няма съмнение. Затова правителството така щедро и безрезервно подкрепи другаря Демирев. Но ние все още не сме напълно сигурни дали именно опитът, който ще проведем тези дни, ще ни донесе успеха, до който трябва да стигнем. Ето защо вестта за предстоящия опит да не става достояние на пресата.

– Какво ще кажете вие, другарю Демирев? – попита след кратка пауза той младия научен работник.

– Аз съм съгласен. Няма защо предварително да шумим. Сполучливият опит сам ще разкаже за себе си.

Министърът на земеделието стана.

– Нашето съвещание завърши – каза той. – Пожелавам ви успешно провеждане на опита.

Той изпрати научните работници до вратата на министерството и накрая, като се разделяше, добави:

– Много ми се искаше да дойда и аз, но от Министерския съвет ме спряха. Има две заседания, на които трябва да присъствавам. Дано само облаците не ви карат да ги чакате дълго.

– Ще ги чакаме да дойдат, но няма да ги пуснем да си идат – засмя се Демирев.

* * *

На другия ден, в 2 часа следобед, колона от един „ЗИМ“ и четири „Газки“ тръгнаха на път. В „ЗИМ-а“ пътуваха членовете на комисията. Всяка газка влачеше по един покрит с брезентов калф ултразвуков

прожектор. Прожекторите бяха поставени върху рамка с две колела. Конструкцията беше пригодена за по-леко придвижване измежду селските пътища.

Два часа, след като колоната напусна София, от бетонната писта на летище „Враждебна“ се откъснаха два самолета и скоро изчезнаха в синевата на небето. На мястото на шурмана в кабината на първия самолет седеше Демирев. Привързан с каишите за седалката, младият учен не се чувствуваше съвсем удобно. Бръмченето на витлото замайваше главата му, а леките хлътвания на самолета във въздушните ями го караха несъзнателно да стиска дръжките на седалката.

– Как сте? – попита го по говорната тръба пилотът. – Не прилича съвсем на пътническите самолети, нали?

– Не прилича – съгласи се Демирев.

– Ще свикнете.

Шумът заглушаваше думите и те трябваше да викат, за да се разберат.

– На каква височина сме сега?

– 1100 метра – отговори пилотът, – приближаваме Стара планина. Докато я преминем, ще се изкачим на по-високо.

Демирев с любопитство гледаше надолу. Като изобразени върху релефна карта се виждаха кафяви вериги от хълмове, преплетени със зелени котловини, прорязани от рекички, с разпръснати селца и градове. Шосетата изглеждаха като бели ленти, които свързваха отделните населени места.

– Дали ще видим нашите? – попита Демирев и посочи надолу.

– Сигурно. Наблюдавайте главното шосе. Тяхната колона е такава, че е невъзможно да не я видим.

Наистина не след дълго върху централното шосе те забелязаха петте коли. Пилотът сниши самолета и като направи един кръг за поздрав, отново пое по начертания маршрут. След около един час самолетите кацнаха на полявата на края на селото.

Демирев бързо откопча каишите и дръпна капака на кабината, за да излезе. Вълнение стискаше гърлото му. Ето че най-послед пристигнаха тук, сред тези хора, за които той беше работил. Той дойде, но какво да им каже сега?

Погледът му обгърна полето. Засухата беше започвала да се отразява. Зеленият цвят на нивите се преливаше в някакъв жълтеникав оттенък. Като бръчки върху старческо лице се преплитаха по земята дълбоки пукнатини.

„Ще се преобрази полето след един напоителен дъжд“ – помисли Демирев и погледна нагоре. Небето беше чисто. Някъде, съвсем в далечината, се виждаха малки перести облачета. Но те бяха далече и от тях не можеше да вали.

– Дано не чакаме дълго – каза той на пилота.

– Нищо не се знае. Може и да чакаме.

Около самолетите бързо се насъбраха хора. След малко, разгърден и запотен от бързане, пристигна председателят на стопанството бай Данчо.

– Здравейте, другари, добре дошли – здрависа се той.

– Идваме да ви помогнем – каза Демирев, – ще напрашим нивите срещу засухата.

Бай Данчо, който за първи път чуваше такова нещо, ококори очи:

– Как така? С какво?

– С един прах. Така растенията по-леко ще понесат сушата.

Деца около самолетите се боричкаха и се надпреварваха да ги пипат. Срещнали стролия поглед на председателя, те бягаха встрани и пак гледаха да го издебнат, за да се промъкнат и допрат до чудните птици.

– Ще пуснат ли вода? А, другари – питаше дядо Бончо, като се промъкваше сред навалищата. Демирев усмихнато се ръкува със запъхтия старец.

– Ще пуснат, дядо, ще пуснат, само че малко по-късно.

– Как така по-късно? То ако е за нас, ние да чакаме, ама царевицата не чака, ще изгори.

– Та нали затова сме дошли – рече да го успокои Демирев, – ще по-ръсим нивата с един прашец за сила и няма да изгори, ще изтрае.

– Е, щом е така, добре дошли!...

Привечер в селото пристигна колоната. До вечерта колите с ултразвуковите прожектори бяха разположени в полето така, че заграждаха един квадрат със страни близо два километра.

Два дни времето беше ясно. Но ето че на третия ден привечер се появиха разкъсани кълбести облаци. Учените се развълнуваха. Часът на изпитанието приближаваше. Опитът трябваше да ръководи Демирев. Той заповяда на пилотите да бъдат готови за излитане всеки миг. Селяните също с надежда вдигаха очи към небето. Само дядо Бончо недоверчиво клатеше глава:

– Хич недейте ги гледа. Няма дъжд в тези облаци. Ще минат и ще отминат...

Всичко беше готово за предстоящия опит. Пилотите, едри селски

момчета, слушаха внимателно последните наставления на Демирев. Те знаеха какво носят техните самолети и мисълта, че участвуват в едно голямо дело, ги караше да се вълнуват и потръпват.

Цялото село излезе да гледа как самолетите ще ръсят нивите с прах срещу засухата. Събрани на купчини около самолетите, селяните оживено говореха:

- Дано излезе нещо от тази работа.
- А бе, по-окоро да пуонат вода от язовира. Там е спасението.
- Ще пуснат. Председателят каза, че обещали.
- Ще видим.

Демирев се качи на самолета и кимва с глава на пилота. Селяните притихнаха и се отдръпнаха. Моторът зарева. Самолетът се засили по поляната и плавно се откъсна от земята. След него излетя вторият. Демирев погледна надолу. Събрани накуп, селяните следяха техния полет. Младият учен чувствуваше погледите им. Ей там отстрани, подпрян на тояжката, дядо Бончо махаше с калпак. Той също беше дошъл да види как ще напращат нивите срещу засухата. Долу напуканата почва лъхаше жар. Пожълтели и дребни бяха царевичите. А как щеше да ги разделени един дъжд. Демирев чувствуваше, че го обзема небивала радост. Трябваше да вали. Земята искаше това!

– Височина 800 метра. Влизаме в облака – каза пилотът и се усмихна. – Да започвам ли?

Демирев включи своя радиопредавател.

– Започваме изпущането на ДЕ-1 – съобщи той на водачите на ултразвуковите прожектори. – След като излезем от облака, веднага започвате облъчването! Пущай! – изкомандува той на своя пилот.

Зад самолета избухна струя от течността. Като мъгла тя бързо разрастваше и се разнасяше в облака. Изведнъж стана студено. По стъклото на самолетната кабина полепнаха капчици вода. Младият учен гледаше през стъклото със замряло сърце. Мъглата на облака ставаше все по-гъста. Те продължаваха да летят и да пръскат чудната течност.

А долу селяните се спобутваха в недоумение, като гледаха как облакът, в който влязоха двата самолета, растеше и небето потъмняваше. „Много прах хвърлиха самолетите“ – искаше да каже дядо Бончо, а не смееше, защото облакът не слизаше към земята, а ставаше все по-голям и по-голям. Тъмни мъгли се виеха горе. Самолетите изведнъж излязоха от тях и бързо започнаха да се снишават.

– Включвай прожекторите! – изкомандува Демирев.

Горе мъглите ставаха все по-тъмни, Изведнъж лъхна студен вятър и

по прашната зажадняла земя удариха първите капки дъжд.

– Дъжд! Вали-и-и!! Вали!!

Тоя радостен вик се откъсна от устата на всички. Истина ли е това? Да вярват ли? Ето че вали дъжд! Дълго чаканият дъжд. Той се изливаше от небето, мокреше листата и хората и попиваше в чернозема. Дядо Бончо беше прострял ръка напред и с просълзени очи гледаше капките, които удряха в шепата чу.

Валеше дъжд! Дълго чаканият дъжд!

КРАЙ

© 1955 Димитър Янакиев

Сканиране: Петър Копанов
Разпознаване и редакция: Mandor, 2008

Издание: Сп. „Наука и техника за младежта“, бр.7/1955, бр.8/1955

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10030>]